

REKOMENDACJA Nr R(98)1 KOMITETU MINISTRÓW RADY EUROPY DLA PAŃSTW CZŁONKOWSKICH W SPRAWIE MEDIACJI RODZINNEJ

1. Komitet Ministrów, na mocy Artykułu 15b Statutu Rady Europy,
2. Mając świadomość dużego wzrostu liczby sporów rodzinnych, a szczególnie takich, które wynikają z separacji lub rozwodu, oraz zauważając szkodliwe skutki konfliktu dla rodzin, jak również wysokie koszty społeczne i ekonomiczne dla Państw;
3. Uwzględniając potrzebę zapewnienia ochrony najlepszego interesu i dobra dziecka ujętych w instrumentach międzynarodowych, szczególnie zaś biorąc pod uwagę problemy dotyczące opieki i kontaktów z dzieckiem wynikające z separacji i rozwodu;
4. Mając na uwadze rozwój metod rozstrzygania sporów w sposób ugodowy oraz uznanie konieczności ograniczania konfliktów w interesie w wszystkich członków rodziny;
5. Uznając szczególny charakter sporów rodzinnych, a mianowicie:
  - a. fakt, że spory rodzinne angażują osoby, które z istoty rzeczy pozostają we wzajemnie zależnych i trwałych związkach;
  - b. fakt, że spory rodzinne powstają w powiązaniu z negatywnymi emocjami i je wzmacniają;
  - c. fakt, że separacja i rozwód dotyczą wszystkich członków rodziny, a szczególnie dzieci;
6. Odwołując się do Europejskiej Konwencji o wykonywaniu praw dzieci, a w szczególności art.13 tej Konwencji, który dotyczy mediacji lub innych form rozstrzygania sporów dotyczących dzieci;
7. Biorąc pod uwagę wyniki badań nad wykorzystaniem mediacji i doświadczenia w tej dziedzinie w kilku krajach, wskazujące, że zastosowanie mediacji rodzinnej może:
  - a. poprawić porozumiewanie się pomiędzy członkami rodziny;
  - b. ograniczyć konflikty pomiędzy stronami w sporze;
  - c. doprowadzić do rozstrzygnięć polubownych;
  - d. utrzymać ciągłość osobistych kontaktów między rodzicami i dziećmi;
  - e. obniżyć społeczne i ekonomiczne koszty separacji i rozwodu ponoszone przez same strony i przez Państwa;
8. skrócić czas, który w przeciwnym razie byłby konieczny do rozstrzygnięcia sporu Podkreślając wzrastające umiędzynarodowienie stosunków rodzinnych oraz bardzo specyficzne problemy związane z tym zjawiskiem;
9. Zdając sobie sprawę, że szereg Państw rozważa wprowadzenie mediacji rodzinnej;
10. Będąc przekonany o konieczności szerszego wykorzystania mediacji rodzinnej, procesu w którym mediator jako osoba trzecia, bezstronna i neutralna, pomaga samym stronom negocjować kwestie sporne i osiągnąć ich własne wspólne porozumienia;
11. Zaleca rządów Państw członkowskich:
  - a. wprowadzić lub promować mediację rodzinną lub tam, gdzie to konieczne, wzmocnić istniejącą mediację rodzinną;

- b. wprowadzić lub wzmocnić, zależnie od okoliczności, wszelkie środki, jakie uznają za niezbędne dla stosowania poniższych zasad promowania i wykorzystania mediacji rodzinnej jako właściwego sposobu rozstrzygnięcia sporów rodzinnych.

ZASADY MEDIACJI RODZINNEJ

I. Zakres mediacji

- a. Mediacja rodzinna może być stosowana do wszystkich sporów pomiędzy członkami tej samej rodziny połączonej pokrewieństwem lub powinowactwem oraz tymi, którzy pozostawali lub pozostają w związkach rodzinnych zdefiniowanych przez prawo wewnętrzne.
- b. Jednakże Państwa mają prawo określić szczególne zagadnienia i sprawy, do których będzie się stosować mediację rodzinną.

II. Organizacja mediacji

- a. Mediacja w zasadzie nie powinna być przymusowa.
- b. Państwa mają swobodę w sposobie organizacji i prowadzenia mediacji według tego, co uważają za stosowne, przez sektor publiczny lub prywatny.
- c. Niezależnie od sposobu organizowania i prowadzenia mediacji, Państwa zadbają o to by stworzyć odpowiednie mechanizmy zapewniające istnienie:
  - procedur wyboru, szkolenia i kwalifikowania mediatorów,
  - standardów, jakie mediatorzy muszą osiągnąć i zachowywać,

III. Proces mediacji

Państwa zapewnią istnienie właściwych mechanizmów umożliwiających prowadzenie procesu mediacji zgodnie z następującymi zasadami:

- i. mediator jest bezstronny w stosunku do stron
- ii. mediator jest neutralny w stosunku do wyniku procesu mediacji;
- iii. mediator respektuje punkty widzenia obu stron i dba o utrzymanie równości ich pozycji w sporze;
- iv. mediator nie ma prawa narzucać stronom rozstrzygnięcia;
- v. warunki, w jakich prowadzona jest mediacja rodzinna, powinny gwarantować ochronę prywatności;
- vi. dyskusje w trakcie mediacji są poufne i nie mogą być następnie wykorzystane, chyba że za zgodą stron albo w przypadkach określonych przez prawo wewnętrzne;
- vii. w stosownych przypadkach mediator powinien poinformować strony o możliwości skorzystania przez nie z poradnictwa małżeńskiego lub innej formy poradnictwa, jako środka rozwiązania ich problemów małżeńskich lub rodzinnych;
- viii. mediator powinien przywiązywać szczególne znaczenie do dobra i interesów dzieci, powinien uwrażliwiać rodziców na potrzeby dzieci i przypominać rodzicom o ich podstawowym obowiązku odnoszącym się do dobra ich dzieci oraz o potrzebie informowania dzieci i konsultowania się z nimi;
- ix. mediator powinien zwracać szczególną uwagę na to, czy w przeszłości miało miejsce między stronami stosowanie przemocy lub też czy może to nastąpić w przyszłości, oraz na wpływ, jaki może to wywierać na stanowisko stron; powinien także rozważyć, czy w tych okolicznościach stosowanie mediacji jest właściwie;
- x. mediator może podawać informacje dotyczące prawa, ale nie wolno mu udzielać porady prawnej. Mediator powinien, w stosownych przypadkach, poinformować strony o możliwości zasięgnięcia porady adwokata lub innej wykwalifikowanej osoby.
- xi. na to, czy w przeszłości miało miejsce między stronami stosowanie przemocy lub też czy może to nastąpić w przyszłości, oraz na wpływ, jaki może to wywierać na stanowisko stron; powinien także rozważyć, czy w tych okolicznościach stosowanie mediacji jest właściwie;
- xii. mediator może podawać informacje dotyczące prawa, ale nie wolno mu udzielać porady prawnej. Mediator powinien, w stosownych przypadkach, poinformować strony o możliwości zasięgnięcia porady adwokata lub innej wykwalifikowanej osoby

IV. Status porozumienia osiągniętego przez mediację

Państwa Członkowskie powinny ułatwić zatwierdzanie ugód osiągniętych w drodze mediacji przez sąd lub inny właściwy organ, jeśli strony o to wnoszą oraz zapewnić mechanizm wykonywania tego rodzaju zatwierdzonych porozumień, zgodnie z prawem wewnętrznym.

V. Zależność pomiędzy mediacją a postępowaniem przed sądem lub innym właściwym organem

- a. Państwa powinny uznać niezależność mediacji oraz możliwość prowadzenia mediacji przed, w czasie lub po postępowaniu sądowym.
- b. Państwa powinny ustanowić mechanizmy w celu:
  - i. umożliwienia przerwania postępowania sądowego dla przeprowadzenia mediacji;
  - ii. zapewnienia, żeby w takim przypadku sąd lub inny właściwy organ zachowywał uprawnienie do podejmowania pilnych decyzji w celu ochrony stron, ich dzieci lub majątku;
  - iii. informowania sądu lub innego właściwego organu, czy strony kontynuują mediację, czy też nie, oraz czy osiągnęły porozumienie.

VI. Promowanie mediacji i dostęp do mediacji

- a. Państwa powinny wspierać rozwój mediacji rodzinnej, szczególnie poprzez programy informacyjne skierowane do społeczeństwa, mające umożliwić lepsze zrozumienie tego trybu rozstrzygania sporów rodzinnych, w sposób ugodowy.
- b. Państwa mają swobodę w określeniu metod udzielania w indywidualnych sprawach stosownej informacji o mediacji jako alternatywnym sposobie rozwiązywania konfliktów rodzinnych (np. przez nałożenie na strony obowiązku spotkania z mediatorem) i przez to umożliwić stronom rozważenie czy poddanie spornej kwestii mediacji jest możliwe i właściwe.
- c. Państwa powinny również użyć niezbędnych środków, które umożliwią dostęp do mediacji rodzinnej, włączając mediację międzynarodową, po to aby przyczynić się do rozwoju tego ugodowego sposobu rozstrzygania sporów.

VII. Inne środki rozstrzygania sporów

Państwa mogą zbadać potrzebę stosowania, w odpowiedni sposób, zasad mediacji zawartych w tej Rekomendacji, do innych środków rozstrzygania sporów.

VIII. Sprawy międzynarodowe

- a. Państwa powinny rozważyć ustanowienie mechanizmów wykorzystywania mediacji w sprawach z elementem międzynarodowym, szczególnie we wszystkich sprawach odnoszących się do dzieci, a zwłaszcza w sprawach dotyczących opieki nad dzieckiem lub prawa do kontaktu z dzieckiem, kiedy rodzice zamieszkują lub przewidują zamieszkanie w różnych Państwach.
- b. Mediacja międzynarodowa powinna być uznawana za właściwy proces, który umożliwia rodzicom organizowanie i reorganizowanie opieki i kontaktów lub rozstrzyganie sporów powstających w następstwie decyzji podejmowanych w tych sprawach. Jednakże mediacja międzynarodowa nie powinna być zastosowana w razie bezprawnego przejęcia pieczy nad dzieckiem przez rodzica nieuprawnionego (bezprawnego wywiezienia lub zatrzymania dziecka) jeśli mogłoby to opóźnić szybki powrót dziecka.
- c. Wszystkie sformułowane powyżej zasady stosują się do mediacji międzynarodowej.
- d. Państwa powinny, tak dalece, jak to możliwe, promować współpracę między służbami zajmującymi się mediacją rodzinną, mając na uwadze ułatwienia w stosowaniu mediacji międzynarodowej.
- e. Biorąc pod uwagę szczególny charakter mediacji międzynarodowej, od mediatorów międzynarodowych należy wymagać przejścia specjalnego szkolenia.

